

Wheeler M. THACKSTON, *Introduction to Syriac. An elementary Grammar with Readings from Syriac Literature*, Bethesda – Maryland 1999, Ibex Publishers, ss. 228.

Wheeler M. Thackston jest profesorem perskiego i języków Bliskiego Wschodu w Harvard University od ponad dwudziestu lat oraz autorem kilku monografii, m.in.: *An Introduction to Persian, A Millenium of Classical Persian Poetry, An Introduction to Koranic and Classical Arabic*. Jako doświadczony wykładowca języków orientalnych wykorzystał swoje bogate doświadczenia również w napisaniu podręcznika do nauki języka syryjskiego, dzieląc materiał na dwadzieścia jednostek lekcyjnych. Każda jednostka lekcyjna składa się z kilku części. Najpierw autor objaśnia materiał gramatyczny, następnie podaje słownictwo syryjskie używając pisma estrangelo i jego transkrypcji oraz dołącza ćwiczenia składające się z dwu części, a mianowicie z podanego tekstu pismem estrangelo oraz zaproponowania dziesięciu zdań w języku angielskim do tłumaczenia na język syryjski.

Wykład materiału w dwudziestu jednostkach lekcyjnych (s. 3-127) poprzedzony został wstępem (s. VII-IX) oraz objaśnieniem problemów wprowadzających w dziesięciu punktach (s. X-XXVII). Po materiale lekcyjnym autor zestawia dwanaście tekstów syryjskich wyjętych z dzieł syryjskich różnych epok. Podręcznik kończy się słownikiem syryjsko-angielskim (s. 193-226) oraz indeksem przedmiotowym.

Proponowane *Wprowadzenie do języka syryjskiego* autorstwa W. M. Thackstona może wielu sympatykom kultury syryjskiej otworzyć szerokie podwoje kościołów syryjskich. Negatywną jego stroną jest jednak brak wokalizacji tekstów syryjskich, co uczącemu się może sprawiać trudności nie do przebycia. W porównaniu z nimi gramatyki takich autorów, jak Noeldecke, Brockelmann i Palacios, zawsze pozostaną wzorem i cenną pomocą w uczeniu się języka syryjskiego.

Ks. Jerzy Woźniak CM – Kraków

Massimo PAZZINI, *Grammatica siriaca, Studium Biblicum Franciscanum Analecta 46*, Jerusalem 1999, Franciscan Printing Press, ss. 188.

Massimo Pazzini należy do zakonu ojców franciszkanów i jest obecnie sekretarzem Franciszkańskiej Szkoły Biblijnej w Jerozolimie. Po uzyskaniu licencjatu z teologii dogmatycznej w Bolonii (1982) i licencjatu z teologii biblijnej w SBF w Jerozolimie (1985), kontynuował studia na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie (1990), uzyskując stopień BA z języka hebrajskiego i języków semickich. Doktorat ze specjalnością w językach i kulturach orien-

talnych uzyskał w Instytucie Orientalnym w Neapolu w roku 1998. Obecnie wykłada również język syryjski w Dominikańskiej Szkole Biblijnej w Jerozolimie.

Omawiana przez nas jego gramatyka jest chyba pierwszą tego typu gramatyką w języku włoskim i na pewno odda wielkie usługi rzeszy studentów studiujących na uniwersytetach rzymskich, jak również w innych miastach. Składa się ona z następujących części: przedmowa i wprowadzenie (s. 5-13), część pierwsza – ortografia i fonologia (s. 14-33), część druga – morfologia (s. 34-91), tablica paradygmatów syryjskich (s. 92-111), ćwiczenia (s. 112-124), teksty syryjskie (s. 125-138) i słownik syryjsko-włoski (s. 139-184).

Pozytywną stroną teże gramatyki jest stosowanie pisma syryjskiego estrangelo w połączeniu z wokalizacją, dzięki czemu student może łatwiej czytać i rozumieć tekst syryjski. Posługiwanie się pismem estrangelo jest łatwiejsze w pisaniu komputerowym. Natomiast ze smutkiem należy zauważyć odchodzenie od pisma serto w początkowym etapie studiów syryjskich, jak to było od 1550 do 1950 roku. Na podkreślenie zasługuje również skondensowanie materiału gramatycznego na stronach 14-89, co w połączeniu z przejrzystym układem paradygmatów nie sprawi dodatkowych trudności uczącemu.

Tak więc otrzymaliśmy w krótkim czasie trzy kolejne gramatyki do języka syryjskiego (Thackston, Muraoka, Pazzini), co świadczyłoby o renesansie syrologii i docenieniu języka syryjskiego dla studiów teologicznych i orientalnych. Przy tej okazji wypada wyrazić życzenie, aby również w Polsce pojawiła się jakaś gramatyka syryjska i słownik syryjsko-polski, odpowiadające poziomowi europejskiemu. W ten sposób polscy studenci teologii mogliby zapoznawać się bezpośrednio z bogactwem Kościołów syryjskich.

Ks. Jerzy Woźniak CM – Kraków

Athanasius SCHNEIDER, „Propter sanctam ecclesiam suam”. Die Kirche als Geschöpf, Frau und Bau im Bussunterricht des „Pastor” Hermae, Studia Ephemeridis „Augustinianum” 67, Roma 1999, Institutum Patristicum Augustinianum, ss. 590.

Z Przedmowy (*Vorwort*, s. 9) dowiadujemy się, że recenzowana tutaj praca została przedstawiona w maju 1997 r. jako rozprawa doktorska w Instytucie Patrystycznym „Augustinianum” w Rzymie. We Wprowadzeniu (*Einleitung*, s. 14-34) Autor postawił sobie za cel gruntowną analizę „trzech wielkich symboli Kościoła (stworzenie, niewiasta, budowla)” w *Pasterzu* Hermasa. Bezpośrednim przedmiotem badań (s. 29) uczynił A. Schneider bardzo bogaty materiał leksykalny będący w służbie symboliki eklezjologicznej Hermasa. W tak zakreślonym projekcie badawczym wspomniany Autor nie zamierzał ograniczyć